

LÆREMIDDELTJEK

- HVOR TJEKKET ER DET?

VINGSTED 041110

Dorthe Carlsen (dca@ucsyd.dk)

UCSyddanmark og

Læremiddel.dk

Produktion
Vurdering
Anvendelse

 Tilmeld nyhedsbrev

 Tilmeld tidsskrift

► Samarbejdspartnere

University College Lillebælt

University College Sjælland

University College
Syddanmark

► Referencer

Gyldendal samarbejder med
Læremiddel.dk om
evaluering af abc.dk

Faglig læsning og læremidler

Læremiddel.dk tilbyder i samarbejde med Nationalt videncenter for læsning **kursus om faglig læsning** for folk fra forlagsbranchen.

[Læs mere om tilbuddet her.](#)

Produktion

Læremiddel.dk udvikler
koncepter og
evaluering

Vurdering

Anvendelse

► Nyheder

29.10.10
Nye veje i formidlingen af
læremidler

29.10.10
Læremiddellandskabet i
andet oplag

[Læs alle nyheder](#)

► Aktiviteter

SKOLEBIBLIOTEKETS DAG 2010 - LÆREMIDLERNE OG SKOLENS LÆRINGSCENTER

[... ét enkelt af spørgsmålene....]:

På hvilken måde kan skolebiblioteket rådgive og vejlede om samspillet mellem læringsmål, læreprocesser og læringsressourcer?

Kilde: *Skolebiblioteket – fra pædagogisk servicecenter til læringscenter. 2005*

Flertal LÆREMIDDELFAGLIGHED

læremidler - At kunne karakterisere, vurdere, vælge, ghed
blandt anvende og kritisk diskutere læremidler rende
arbejde

kompetence), at formidle den viden, de sidder inde med og de ideer, de har, og at de således kan fungere som inspiratorer for skolens andre lærere. **Bibliotekarere skal således ikke kun forholde sig og operere ud fra og i forhold til deres egne attituder til teknologi og digitale læremidler. De må også medregne og inkludere andres holdninger i deres arbejde.**

Brugerne handler forskelligt, når det kommer til at overkomme deres formidlingsproblem. Hvor visse vælger at lægge meget energi i det opsøgende arbejde, giver andre udtryk for, at de finder det problematisk, idet de er bange for at virke docerende. Hvor de gerne anbefaler bøger, er de anderledes forbeholdne, når det kommer til at anbefale digitale læremidler. Det forhold at produktet er digitalt, er med andre ord en forskel, der gør en forskel.

TÆNK

udgives af FORBRUGERRÅDET

Log på tænkd.dk

Brugernavn

Kodeord

Log på

[Glemte kode](#) | [Køb adgang](#) | [Hjælp](#)

FORSIDE

TEST

GODE RÅD

BLAD

TÆNK PENG

Læremidler - ?

Test af støvsugere

Vi har opdateret vores test af støvsugere med og uden pose, så der nu er i alt 54 modeller.

To støvsugere er Bedst i Test, men vi anbefaler også prisvenlige og miljøvenlige støvsugere.

[Se testen af støvsugere her](#)

[Gode råd om støv og allergi](#)

VI TESTER

[Alle test](#) | [RSS](#)

Kommende test:

5/11 Termokander

Håndcreme

22-10-2010

Tænks test af ti håndcremer viser, at du for små midler og på kort tid kan få bløde hænder. Men kun én creme kan anbefales.

Hvordan vælger lærere undervisningsmidler? Folkeskolen maj 1997

Undervisningsmateriale

Bedre check på skolebøger

Skolens klassesæt til geografi i 7. klasse er rent bogstaveligt ved at falde fra hinanden, og indholdsmæssigt går det samme vej. Eleverne er begyndt at spørge, hvor det der Sovjetunionen, som der står et helt afsnit om, egentlig ligger henne.

En eftermiddag mødes fagudvalget i skolebiblioteket. Bibliotekaren har lagt forskellige bøger frem, og snakken går om en anmeldelse, som et af medlemmerne har haft sig ved, og om en samtale, som en havde haft med en kollega fra en anden skole, der har gode erfaringer med et nyt lærebogssystem til en fornuftig pris, hvor der følger elevvevser med på cd-rom.

Det er svært at få et overblik, og derfor beslutter udvalget at ringe til amtscentralen og aftale et møde med en af konsulenterne ugen efter. - Har du noget nyt, lyder spørgsmålet til konsulenten, da mødet begynder, og det har hun.

Efter en time har udvalgets medlemmer fundet frem til en bog, der ser lovende ud. Gode illustrationer og en indbinding, der er velegnet til skoletasker. Flere er begejstrede for lærervejledningen, der ser overskuelig ud.

På et møde i det store frikvarter et par dage senere beslutter man at anskaffe bogen i 20 eksemplarer.

Eksemplet er hentet fra fantasien verden, men det passer godt til den situation, som mange lærere befinder sig i, når de skal vælge undervisningsmateriale.

Der findes ikke en egentlig vejledning i, hvad der skal lægges vægt på ved udvælgelsen, og ingen - hverken amtscentraler eller pædagogiske centrer - har en gennemarbejdet opskrift på, hvordan man finder frem til egnede materialer.

Fagudvalgene får ikke tildelt 0 timer i et centfang, der gør det muligt at sætte

Fagudvalgene skal vejledes bedre, hvis de skal anskaffe ordentlige undervisningsmidler

• Af Jan Kaare

Man kan ikke vedtage et sødt rejser for, hvordan undervisningsmateriale skal være. Dårligt materiale kan resultere i god undervisning i hænderne på den rigtige lærer og omvendt.

sig ordentligt ind i de forskellige muligheder, og kommunerne har sparet på penge til indkøb af skolebøger, så man i dag har 60-70 procent færre midler til rådighed i forhold til 1980.

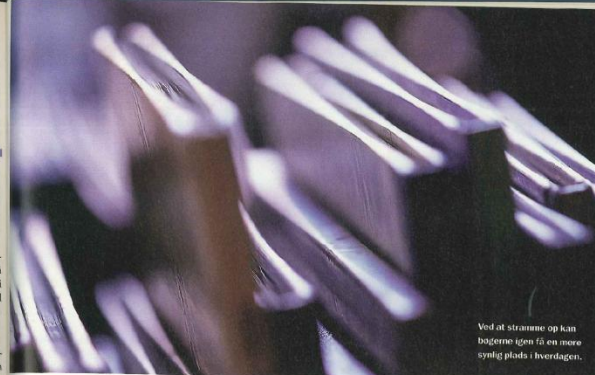
En mulighed er at forsøge fagudvalgene med checklister over, hvad man kan lægge vægt på, når man vurderer undervisningsmidler på forskellige niveauer og i forskellige fag. Amtscentralernes konsulenter udarbejder allerede sådanne lister på egen hånd, men måske ville det være en ide at gøre dem tilgængelige for flere og at samle erfaringerne, så fagudvalgene får mere gennemarbejdede lister til rådighed.

Det var i alt fald konklusionen, da en række repræsentanter for amtscentraler over hele landet fornylig var samlet til et seminar om vurdering af undervisningsmidler, arrangeret af Amtscentralen i Århus Amt.

En af arrangørerne, konsulent Kaare Øster, siger:

- Man kan ikke vedtage et sæt regler for, hvordan undervisningsmateriale skal være. Dårligt materiale kan resultere i god undervisning i hænderne på den rigtige lærer og omvendt. Men det må kunne lade sig gøre i grove træk at opstille en række punkter, der kan bruges som stikord, når fagudvalget skal vælge materialer, så man ikke bare vælger ud fra, hvad medlemmerne lige har i hovedet. Det mest presserende er nok at prøve at komme med nogle bud på, hvad man skal gå efter, når der skal vælges lærebogssystemer. Det er der, hvor der er store beløb på spil, og hvor det betyder mest, at man finder det rigtige.

Jan Kaare er frelancejournalist.

Ved at stramme op kan bøgerne igen få en mere synlig plads i hverdagen.

Vejlelisten

Et eksempel på, hvordan en checkliste kan se ud, kommer fra Amtscentralen i Vejle Amt, hvor de pædagogiske konsulenter har udarbejdet et skema til vurdering af lærebogssystemer i dansk, begynderundervisning. Skemaet består af afsnit med stribet afspørgsmål til lærervejledningen, bogens formgivning, typografi og tekniske kvaliteter, indhold, undervisningsfremstilling og generelle fordele og ulemper.

Skemaet gennemgås med fagudvalgene i de besøgte amtscentraler. Bagved kan de selv arbejde det igennem med enkelte lærebogssystemer i hånden. Det vurderes blandt andet, om omgivelser er slidsstærkt, om papirkvaliteten er god og skrivevenlig, om indholdsforholdet er overskueligt og let genkendeligt, om layoutet er sidesvarende og tydeligt. Vægtning af sproglige aktiviteter vurderes, tages der højde for læsningssituationer, er der en række forskellige rækketælle i forhold til læsningssyn, er opgaverne formelt og processorienterede?

Man kan arbejde på amtscentralen ved at de ikke altid er lige velovervejede, så skoler anskaffer lærebogssystemer. Hænder ikke så sjældent, at man væl-

ger ud fra, om der er en omfangsrig side til sides-lærervejledning med mange kopier, og om layouten er flot. For hvordan skal man vurdere? Amtscentralens konsulenter kender de forskellige udgivelser og kan godt vejlede, men vi er nødt til at vide, hvad den enkelte lærer vil med sin undervisning, for vi kan vejlede praktisk. I den forbindelse kan vi også finde på at spørge, om man overhovedet skal have et lærebogssystem, siger konsulent Kirsten Stubben, Amtscentralen i Vejle.

- Det kan være svært at vurdere det indholdsmæssige og læringsnet bag et system, hvilket man foretager en grundlig analyse. Derfor er det eneste rigtige, at fagudvalgene selv tager fat. Det kræver bearbejdede at foretage en grundig vurdering, og problemet er selvfølgelig, at man ikke har tid nok. Det kan et skema ikke gøre noget ved, men det kan give inspiration og skærpe bevidstheden om, over for det, man vil lægge vægt på, siger konsulenten, der har været med til at udarbejde skemaet.

Der findes andre vejledninger i, hvordan man kan vurdere lærebøger, men ikke andre, der kan bruges som aftrykningskoma. Kirsten Stubben anbefaler, at fagudvalget eller en gruppe lærere gennemgår lærebogssystemerne sammen, så vurderingen i kraft af skemaet suppleres af en

dialog om de forskellige behov og muligheder.

- Der vil altid være forskellige syn på, hvad man skal lægge vægt på. Det kan kun afklares i samtalen under vurderingen, siger hun.

Vejle-skemaet er rettet mod undervisning i begynder-dansk, men det kan udbygges og tilpasses, så det kan bruges andre steder.

I den for vurdering af edb-programmer har Danmarks Lærerskole forsøgt at opstille en allround-checkliste til brug på alle niveauer i alle fag. Den indeholder otte punkter med en række konkrete spørgsmål, hvor der tages stilling til så forskellige ting som: støtter programmet arbejdsformer eller undervisningsmetoder, som normalt anses for at være anbefalelsesværdige, og foregår dialogen mellem program og bruger på en ensartet og konsistent måde gennem hele programmet eller skifter reglerne fra situation til situation? De otte punkter har følgende overskrifter: Vurdering af omme og indhold. Funktion i undervisningen. Opbygning og struktur. Layout og skærmdesign. Dialog mellem bruger og program. Data og beregninger. Dokumentation og undervisningsmaterialer.

”Man kan ikke vedtage et sæt regler for, hvordan undervisningsmateriale skal være. (...)
Men det må kunne lade sig gøre i grove træk at opstille en række punkter, der kan bruges som stikord, når fagudvalget skal vælge materialer, så man ikke bare vælger ud fra, hvad medlemmerne lige har i hovedet. Det mest presserende er nok at prøve at komme med nogle bud på, hvad man skal gå efter, når der skal vælges....”

Fagbladet *Folkeskolen* 23.maj 1997

Kan der skabes et 'værktøj' med kvalitetskriterier, som lærere, team, studerende og skolebestyrelser kan anvende ved vurdering/valg af læremidler?

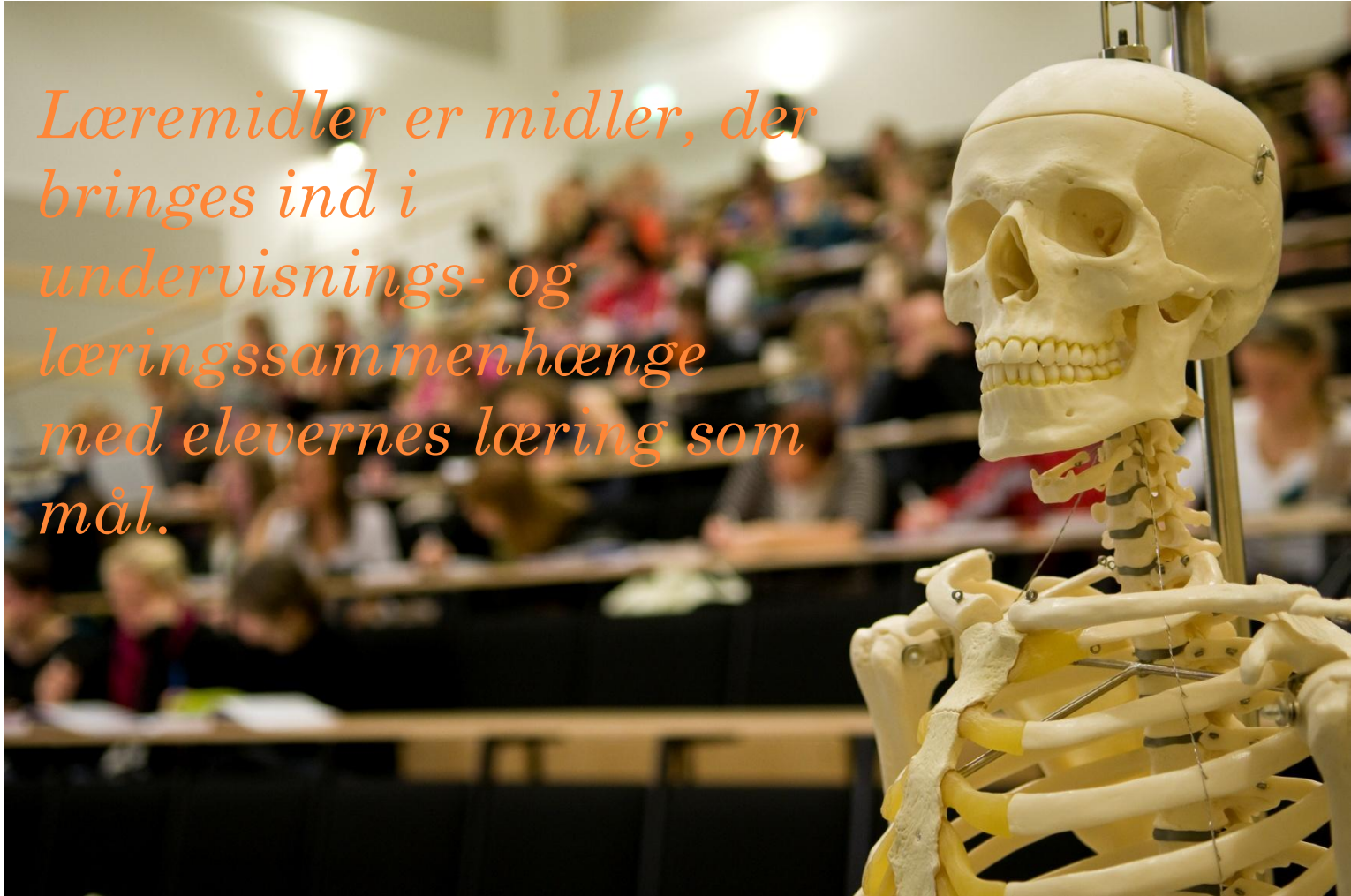
EN LÆREMIDDELTEST?

NEJ, MEN ET
LÆREMIDDELTJEK!

Læremiddeltjek er udviklet i et samarbejde mellem læremiddel.dk og folkeskolen.dk

Hvad er et læremiddel?

Læremidler er midler, der bringes ind i undervisnings- og læringssammenhænge med elevernes læring som mål.

Hvad er læremidler?

	Undervisningsmidler	Tekster/anskuelses-materialer	Redskaber
Type	Didaktiske læremidler	Semantiske læremidler	Funktionelle læremidler
Eksempler	Lærebogssystem	Film og litteratur	Tavle og computer

MODELBESKRIVELSE

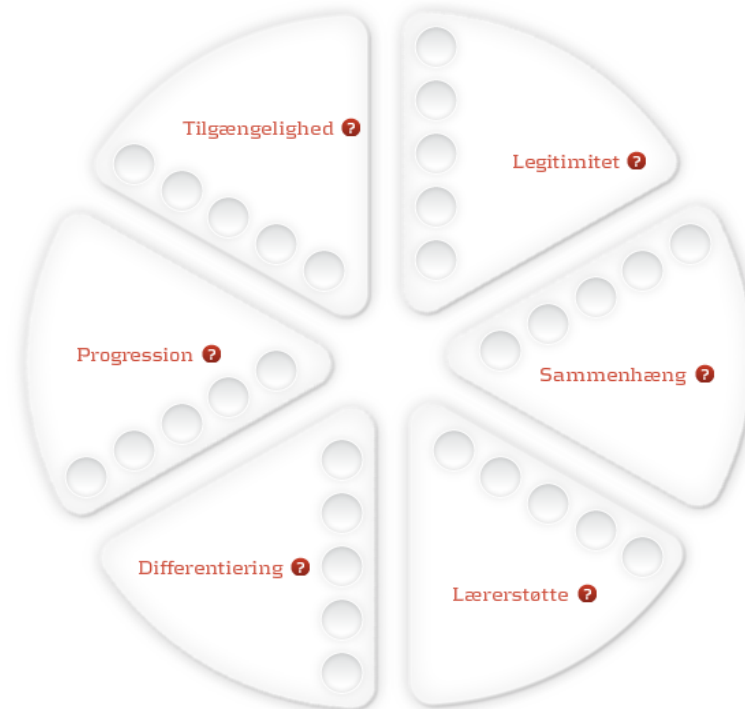
Brug læremiddeltjek

Læremiddeltjek findes i to varianter: som gennemførte faglige læremiddeltjek og som tom skabelon. De gennemførte tjek vurderer og sammenligner fem læremidler inden for samme område. Det er også muligt at printe en tom skabelon, så man selv kan gennemføre tjek af læremidler – eller anvende (dele af) Læremiddeltjeks systematik som inspiration og grundlag for samtale og vejledning.

ALLE FAG MED LÆREMIDDELTJEK

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Duis luctus viverra velit eget ullamcorper. Fusce placerat, tellus a commodo fermentum.

› Billedkunst	› Håndarbejde
› Biologi	› Idræt
› Børnehaveklasse	› Kristendomskundskab
› Børnehaveklasse	› Matematik
› Dansk	› Musik
› Engelsk	› Naturteknik
› Fransk	› Samfundsfag
› Fysik/kemi	› Sløjd
› Geografi	› Sundhed og sociale forhold
	› Sundheds- og

› PRINT EN SKABELON

BRUG LÆREMIDDELTJEK

Læremiddeltjek findes i to varianter: som gennemførte faglige læremiddeltjek og som tom skabelon. De gennemførte tjek vurderer og sammenligner fem læremidler inden for samme område. Det er også muligt at printe en tom skabelon, så man selv kan gennemføre tjek af læremidler – eller anvende (dele af) Læremiddeltjeks systematik som inspiration og grundlag for samtale og vejledning.

VÆLG TJEK

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Duis luctus viverra velit eget ullamcorper. Fusce placerat, tellus a commodo fermentum.

› Billedkunst	› Håndarbejde
› Biologi	› Idræt
› Børnehaveklasse	› Kristendomskundskab
› Børnehaveklasse	› Matematik
› Dansk	› Musik
› Engelsk	› Natur/teknik
› Fransk	› Samfundsfag
› Fysik/kemi	› Sløjd
› Geografi	› Sundhed og sociale forhold
› Historie	› Sundheds- og
sekundundervisning

Tilgængelighed

I hvilken udstrækning og på hvilken måde understøtter udtryk, indhold og aktiviteter læremidlets tilgængelighed?

Udtrykkets tilgængelighed ?

› Læs mere

Indholdets tilgængelighed ?

› Læs mere

Aktiviteternes tilgængelighed ?

› Læs mere

LUK

› PRINT EN SKABELON

MODELBESKRIVELSE

Brug læremiddeltjek

Læremiddeltjek findes i to varianter: som gennemførte faglige læremiddeltjek og som tom skabelon. De gennemførte tjek vurderer og sammenligner fem læremidler inden for samme område. Det er også muligt at printe en tom skabelon, så man selv kan gennemføre tjek af læremidler – eller anvende (dele af) Læremiddeltjeks systematik som inspiration og grundlag for samtale og vejledning.

ALLE FAG MED LÆREMIDDELTJEK

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Duis luctus viverra velit eget ullamcorper. Fusce placerat, tellus a commodo fermentum.

› Billedkunst	› Håndarbejde
› Biologi	› Idræt
› Børnehaveklasse	› Kristendomsundskab
› Børnehaveklasse	› Matematik
› Dansk	› Musik
› Engelsk	› Natur/teknik
› Fransk	› Samfundsfag
› Fysik/kemi	› Sløjd
› Geografi	› Sundhed og sociale forhold
	› Sundheds- og

Udtrykkets tilgængelighed

I hvilken udstrækning har læremidlet en brugervenlig, læsbar og motiverende udtryksform – og på hvilke måder:

- Er det nemt at orientere sig i grafik, layout, design, overskrifter, link, tekst-bokse, fremhævede nøgleord mm? Får man lyst til at læse videre? Er der genkendelighed fra kapitel til kapitel?
- Er det læsbart i kraft af ordvalg, sætningsstruktur, tekstopbygning og fremstilling af begreber?
- Er det forståeligt i kraft af samspil mellem tekst, billeder, diagrammer og andre repræsentationsformer?

LUK

› PRINT EN SKABELON

ANALYSESPØRGSMAÅL:

1. I hvilken udstrækning og på hvilken måde understøtter udtryk, indhold og aktiviteter læremidlets **tilgængelighed**?
2. I hvilken udstrækning og på hvilken måde understøtter udtryk, indhold og aktiviteter læremidlets **progression**?
3. I hvilken udstrækning og på hvilken måde understøtter udtryk, indhold og aktiviteter læremidlets **differentiering**?
4. I hvilken udstrækning og på hvilken måde **understøtter** læremidlet lærerens planlægning, gennemførelse og evaluering af henholdsvis undervisningen og elevernes læring?
5. I hvilken udstrækning og på hvilken måde er der **sammenhæng** i læremidlet i forhold til mål, værdier, indhold, udtryk og aktivitet?
6. I hvilken udstrækning og på hvilken måde **legitimeres** læremidlet i forhold til Folkeskolelovens formål, den aktuelle læreplan og aktuel faglig viden?

Hvad er repræsentationsformer?

Repræsentationsform	Kropslig	Genstandsmæssig	Billedlig	Diagrammatisk	Sproglig	Symbolsk
Typer	Gestik/mimik/kinæstese (kropslig fornemmelse for egen tilstand og bevægelse)	Anskuelsesmæssig/eksperimentel	Statisk/dynamisk, animeret/ikke-animeret, 2.dimensional/3.dimensional	Statisk/dynamisk, simulering/ikke-simulering, 2.dimensional/3.dimensional	Tale/skrift/håndtegn /morse	Symbolske skrifttegn
Eksempler	Hænder i bevægelse, som repræsenterer kontinenter	Forstenet søpindsvin, et ugle, flø-kontinenter, eksperiment, f...	Foto, film, maleri, tegnefilm, ikoner, model af by eller af skib, skulptur, lydbil...	Graf, landkort, søjlediagram, flowdiagram, modelskitse...	Brødtekst, opgave-tekst, billedtekst, faktaboks, biografi, dialog...	Matematisk notation, formler i kemi og fysik, ligninger og symbol-manipulation...
Funktion			og konkret billedlighed ved at kombinere flere lighedstræk	Skaber præcision og abstrakt lighed ved at isolere enkelte lighedstræk	Pakker informationer og danner grundlag for sammenhængende forståelse. Basis er det naturlige hverdagsprog	Pakker informationer og danner grundlag for repræsentation af generelle lovmæssigheder. Basis er et kunstigt symbolsprog

Indgår ikke direkte i læremidlet, men via opgaver, der lægger op til forskellige handlinger

De læremidler, vi analyserer i Læremiddel.dk, er generelt kendetegnet ved en udpræget mangel på: a) metakognitive opgaver, der styrker den faglige læsning af læremidler – herunder en multimodal læseforståelse; b) lærervejledninger, der støtter lærerens brug af modaliteter og multimodalitet i undervisningen; c) kreativ og flertydig multimodalitet, der udfordrer eleverne og imødekommer et behov for at udvikle forskelligartede fortolkningskompetencer og læseforståelsesstrategier.

*”Læremiddelanalyse – multimodalitet som analysekategori”,
Thomas Illum. Viden om læsning, nr. 7, marts 2010*

Multimodalitet	Konventionel og entydig			Kreativ og flertydig		
Type	Konkretisering	Specificering	Forklaring	Komplementering	Udvidelse	Problematisering
Beskrivelse	Abstrakt → konkret: Krop, genstand, billede eller diagram konkretiserer sprog eller symbolske skrifttegn	Konkret = abstrakt: Diagram, sprog eller symbolske skrifttegn specificerer krop, genstand eller billede	Konkret → abstrakt: Diagram, sprog eller symbolske skrifttegn forklarer krop, genstand eller billede på en generel måde ud fra teori om rækkefølge, årsag/virkning, motiver og andre faktorer	Abstrakt + konkret: Krop, genstand, billede, diagram, sprog og/eller symbolske skrifttegn supplerer hinanden med betydninger, der tilsammen danner et samlet udtryk	Abstrakt > < konkret Krop, genstand og billede, diagram, sprog og/eller symbolske skrifttegn udvider hinanden ved at overføre betydninger og skabe et nyt og flertydigt udtryk	Abstrakt ↔ konkret Krop, genstand og billede, diagram, sprog og/eller notation problematiserer hinanden ved at modstille betydninger og skabe et modsætningsfyldt udtryk
Funktion	Konkret anskueliggørelse, der gør det nemmere for brugeren at forstå og erindre abstrakte forhold	Præciserende udlægning, der gør det lettere for brugeren at forstå og identificere, hvad det er, der konkret opleves	Forklarende udlægning, der sætter brugerens oplevelse og forståelse ind i en større sammenhæng	Supplerende interaktion, der styrker det samlede udtryk, fordi de enkelte udtryk ikke kan stå alene	Overførsel af betydning, der skaber ny betydning og nye perspektiver, som involverer brugeren	Modstilling af betydning, der tvinger brugeren til at reflektere over udtrykkene, og det, de repræsenterer
Eksempler	En statuesamling eller billeder i en læsebog anskueliggør handlingen i en tekst	En billedtekst eller et diagram over flugtråde præciserer et billede af en flugt	En billedtekst forklarer, hvordan en plante på et billede udvikler sig, og hvorfor	En model for årets cyklus med tekst i eller en billedstribes dialog i en tekst supplerer hinanden og gør det muligt at forbinde krop og replik	Et filmklip om social adfærd blandt rotter anskueliggør en webtekst om storby og socialitet på en ny, betydningskabende måde	En opgave med en karikaturtegning af en politiker, hvor billedets ironi underminerer politikerens udsagn

Lærer støtte

Støtte til planlægning: I hvilken udstrækning understøtter læremidlet lærerens planlægning *af* undervisning, kommunikation *om* undervisning og tilpasning af læremidlet *til* den planlagte undervisning – og på hvilke måder?

Fx: faglig opdatering af læreren, hjælp til supplerings og tilpasning, værktøjer til årsplaner osv.?

Støtte til gennemførelse: I hvilken udstrækning understøtter læremidlet lærerens gennemførelse *af* undervisning, navigation *i* undervisningen og tilpasning af læremidlet *undervejs* – og på hvilke måder?

Støtte til evaluering: I hvilken udstrækning understøtter læremidlet lærerens arbejde med evaluering – både lærerens evaluering af undervisningen og af elevernes læring, men også lærerens støtte til elevernes evaluering af egen læring – og på hvilke måder?

Fx relation til Fælles Mål, forskellige former for evaluering, faglige mål – eller også sociale mål og mål vedr. arbejdsformer?

Det perfekte læremiddel?
&
Konstitutive virkninger (ikke-
prøven)

✓Tjek
www.laeremiddeltjek.dk

